

УДК 378.147.091.39:004.8:81'243

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-326-338](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-326-338)

Малик Юліана Ігорівна старший викладач кафедри ділової іноземної мови та міжнародної комунікації, Навчально-науковий інститут економіки і управління, Національний університет харчових технологій, 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 68, тел (044) 287-97-34, <https://orcid.org/0000-0002-3295-5771>

Никитенко Ольга Василівна старший викладач кафедри ділової іноземної мови та міжнародної комунікації, Навчально-науковий інститут економіки і управління, Національний університет харчових технологій, 01601, м. Київ, вул. Володимирська, 68, тел (044) 287-97-34, <https://orcid.org/0000-0002-7305-7812>

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ІНСТРУМЕНТУ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗВО

Анотація. Стаття присвячена дослідженню ключових аспектів використання штучного інтелекту (ШІ) в освітньому процесі закладів вищої освіти та досліджує актуальність застосування ШІ зокрема в навчанні іноземним мовам.

В статті розглянуто різноманітні трактування поняття «штучний інтелект», акцентуючи увагу на розбіжностях у тлумаченні поняття вітчизняними дослідниками.

Серед широкого спектру ресурсів авторами виокремлено основний інструментарій ШІ, який допомагає викладачам іноземної мови під час викладання мовних дисциплін у ЗВО.

У статті детально проаналізовано головні переваги та недоліки інтеграції ШІ у вивчення іноземної мови у закладах вищої освіти, у результаті чого виявлено важливість збалансованого поєднання використання штучного інтелекту з традиційними методами навчання іноземних мов.

З метою визначення актуальності використання інструментів ШІ було сформовано фокус-групу із здобувачів економічної спеціальності та проведено електронне анкетування щодо доцільності використання штучного інтелекту під час аудиторних занять при вивченні іноземної мови. На основі проаналізованих даних було отримано пропозиції щодо подальшого впровадження ШІ в освітній процес.

Автори визначають потенціал ШІ у персоналізації навчання, адаптації до індивідуальних потреб студентів та підвищення їхньої мотивації. Зокрема, стаття обговорює роль інноваційних технологій на основі ШІ в розвитку комунікативних навичок здобувачів освіти, підкреслюючи значення інтер-

активності для практики мовлення та розуміння мовного контексту. Сформовано подальші аспекти дослідження зазначеної теми, які сприятимуть розширенню можливостей використання ШІ в освітньому процесі та підвищенню його ефективності.

Ключові слова: штучний інтелект, інноваційні технології, освітній процес, вивчення іноземної мови, чат-боти, заклади вищої освіти, здобувачі.

Malyk Yuliana Ihorivna senior lecturer of the Department of Foreign Languages for Business and International Communication, Educational and Scientific Institute of Economics and Management, National University of Food Technologies, 01601, Kyiv, 68 Volodymyrska St., tel. (044) 287-97-34, <https://orcid.org/0000-0002-3295-5771>

Nykytenko Olha Vasylivna senior lecturer of the Department of Foreign Languages for Business and International Communication, Educational and Scientific Institute of Economics and Management, National University of Food Technologies, 01601, Kyiv, 68 Volodymyrska St., tel. (044) 287-97-34, <https://orcid.org/0000-0002-7305-7812>

USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AS AN INNOVATIVE TOOL FOR FOREIGN LANGUAGE TEACHING AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article is devoted to the study of key aspects of the use of artificial intelligence (AI) in the educational process of institutions of higher education and examines the relevance of the use of AI in teaching foreign languages.

The article considers various interpretations of the concept of "artificial intelligence", focusing on differences in the interpretation of the concept by domestic researchers.

Among a wide range of resources, the authors have singled out the main AI toolkit that helps foreign language teachers when teaching language subjects at higher education institutions.

The article analyzes the main advantages and disadvantages of the integration of AI in foreign language learning at institutions of higher education, as a result of which the importance of a balanced combination of the use of artificial intelligence with traditional methods of foreign language learning is revealed.

In order to determine the relevance of the use of AI tools, a focus group of applicants majoring in economics was formed and an electronic survey was conducted regarding the feasibility of using artificial intelligence during practical classes when learning a foreign language. On the basis of the analyzed data, proposals were received regarding the further implementation of AI in the educational process.

The authors see the potential of AI in personalizing learning, adapting to the individual needs of students and increasing their motivation. In particular, the article discusses the role of innovative technologies based on AI in the development of communication skills of learners emphasizing the importance of interactivity for speaking practice and understanding the language context. Further aspects of the research of the specified topic have been formed which will contribute to expanding the possibilities of using AI in the educational process and increasing its effectiveness.

Keywords: artificial intelligence, innovative technologies, educational process, learning a foreign language, chat bots, institutions of higher education, degree candidates.

Постановка проблеми. Глобальний вплив штучного інтелекту (ШІ) комплексно охоплює всі сфери суспільства, включаючи освітню, стрімко зростаючи з кожним роком. Штучний інтелект стає одним з ключових інструментів сучасних освітніх технологій. Використання методів штучного інтелекту у сфері саме вивчення іноземних мов відкриває широкий спектр нових можливостей для вдосконалення налагодженого навчального процесу та покращення наявних мовних навичок здобувачів. В свою чергу інтерактивні платформи та різноманітні додатки для вивчення мов, які використовують технології штучного інтелекту, дозволяють здобувачам проходити навчання в комфортному для них темпі та забезпечують індивідуалізований підхід з необхідним комплексом завдань. Чат-боти та віртуальні асистенти можуть стати важливими інструментами для досягнення високого рівня мовленнєвої компетенції, практики вимови, акценту та вдосконалення навичок розуміння мови в реальному часі, а також можуть допомагати коригувати наявні помилки. Використання віртуальної та розширеної реальності, як виду ШІ, для поглибленого вивчення мов відкриває можливості для іммерсивного навчання та реалістичного відтворення мовних ситуацій. Тому його інтеграція в аудиторне навчання постає як необхідність за сучасних умов вивчення іноземних мов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження такого інноваційного інструменту, як штучний інтелект, привертає увагу багатьох дослідників як у вітчизняній, так і в зарубіжній науковій літературі. Серед вітчизняних дослідників можна виокремити таких вчених, як Брутман А. [1], Науменко Т. [3], Калько Р. [6], Декусар Г. [6], Лагун К. [6], Шаров С. [10], Вікторова Л. [3], Піжук О. [8] та інші. Незважаючи на значну кількість наукових напрацювань, питання щодо використання штучного інтелекту під час навчання іноземних мов в закладах вищої освіти розкрито лише частково і потребує подальшого вивчення, що і є *предметом* нашого дослідження.

Мета статті. Метою статті є визначення теоретичних та практичних засад використання штучного інтелекту під час вивчення іноземних мов,

зокрема англійської, на практичних заняттях у закладах вищої освіти. А також, за результатами проведеного опитування серед здобувачів НУХТ, дослідження спрямовано на виявлення актуальності і доцільності імплементації інструментів ШІ в освітній процес ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Використання новітніх технологій у сучасному освітньому процесі під час вивчення іноземних мов стає необхідністю і сприяє значному розширенню можливостей для якісного навчання та розвитку здібностей здобувачів. Однією з таких інновацій є штучний інтелект, якій ставить нові виклики в освітній практиці.

Трактування поняття «штучний інтелект» не є уніфікованим та має різні інтерпретації залежно від сфери його використання. Проаналізувавши різноманітні наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, можна виділити такі основні дефініції розкриття змісту ШІ:

- Штучний інтелект як наука. В цьому контексті ШІ є галуззю науки, що досліджує формування, вдосконалення та розвиток всіх систем, які можуть виконувати завдання, що зазвичай потребують людського інтелекту. Це включає в себе розробку алгоритмів, моделей та програм, які намагаються моделювати різні аспекти людського мислення та поведінки.

- Штучний інтелект як технологія. В цьому випадку ШІ розглядається як комплекс технологій та інструментів, які застосовуються для розробки, впровадження і відповідно реалізації різноманітних застосувань, які мають певний рівень інтелектуальної здатності. Зазначена технологія може включати машинне навчання, обробку природної мови і т.п.

- Штучний інтелект як філософський термін. У цьому розумінні ШІ є об'єктом філософських роздумів про природу інтелекту, свідомості та моральної відповідальності. Серед дискусивних, може поставати питання про те, чи можуть машини мати свідомість або емоції, а також про етичні аспекти використання ШІ.

В свою чергу вітчизняні автори мають розбіжності у тлумаченні поняття «штучний інтелект». Так А. Савченко, О. Синельников визначають «штучний інтелект» як властивість автоматичних систем брати на себе окремі функції інтелекту людини, наприклад, вибирати й ухвалювати оптимальні рішення на основі раніше одержаного досвіду й раціонального аналізу зовнішніх дій [9, с. 9]. О. Піжук вважає, що «штучний інтелект» - це наука і технологія, здатна відтворити процеси мислення людського мозку і направити їх на створення й обробку різних комп'ютерних програм, а також інтелектуальних машин, здатних повністю замінити і спростити людську роботу; область інформатики, що займається розробкою інтелектуальних комп'ютерних систем, тобто систем, що володіють можливостями, які ми традиційно пов'язуємо з людським розумом [8, с. 42].

Дослідниця О. Зубенко трактує «штучний інтелект» як можливість системи автономно підбирати найбільш якісний варіант вирішення проблеми,

властивість коректно інтерпретувати зовнішні дані відповідно до поставленої мети [4, с.82]. І. Візнюк, Н. Буглай, Л. Куцак, А. Поліщук, В. Киливник визначають «штучний інтелект», як здатність цифрових пристроїв виконувати ті завдання, що властиві розумним істотам [2, с.16]. Тоді як Р. Калько, Г. Декусар, К. Лагун вважають, що «штучний інтелект» розуміється як Big Data, яку можна досліджувати математичними засобами [6, с.182].

Варто також зауважити, що такі дослідники, як І. Візнюк, Н. Буглай, Л. Куцак, А. Поліщук, В. Киливник зазначають, що використання штучного інтелекту у сфері освіти забезпечується через такі педагогічні технології: оцінка знань, актуалізація знань, адаптивне навчання, індивідуальний (персоналізований) підхід, інтервальне навчання та інше [2, с. 16]. На нашу думку, адаптивне навчання є вельми перспективною технологією в сфері вивчення іноземних мов. Його основна перевага полягає в здатності індивідуалізувати навчальний процес для кожного здобувача відповідно до їх потреб, рівня знань та швидкості самого навчання. Використання штучного інтелекту дозволяє автоматично аналізувати досягнення кожного здобувача окремо і на цій основі налаштовувати навчальний матеріал, кейси завдань, відеоматеріали, тести та відповідно сам темп навчання іноземній мові. В свою чергу це дає можливість створювати персоналізовані навчальні шляхи для кожного здобувача освіти незалежно від спеціальності, що сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу та підвищує загальний рівень володіння іноземною мовою. Крім того, автоматизоване оцінювання навчальних досягнень та індивідуальна самостійна робота допомагає викладачеві ефективно взаємодіяти зі здобувачами та зосереджувати увагу на персональних потребах кожного з них.

Погоджуємося з думкою дослідників Р. Калько, Г. Декусар та К. Лагун, які наголошують, що традиційні методи вивчення іноземних мов в умовах такого активного використання ШІ у освітньому процесі розглядаються як витратний процес, що потребує значної кількості додаткових матеріалів, у той час як цифрові інструменти, що використовують ШІ, можуть надавати індивідуально налаштований навчальний план для кожного студента [6, с.182]. А також цифрові інструменти можуть забезпечити доступ до широкого спектру навчальних ресурсів, таких як інтерактивні вправи, мультимедійні матеріали, онлайн-курси та інші ресурси, які можуть покращити процес вивчення іноземних мов. Крім того, це є більш економічно обґрунтованим порівняно з традиційними методами.

Інструментарій штучного інтелекту, який допомагає викладачам іноземної мови у навчанні є досить широкий та різноманітний. Цей набір засобів включає в себе і автоматизовані системи для оцінювання знань учнів, і інтерактивні програми для вивчення мови, і віртуальних асистентів, які надають зразки вимови та коригують помилки, а також інтелектуальні системи, що аналізують індивідуальні потреби кожного студента та надають персоналізовані матеріали і завдання. Серед них виокремимо наступні:

1) ChatGPT - комп'ютерна програма, яка взаємодіє з користувачем за допомогою слухових або текстових методів [3, с. 167]. Даний чат-бот базується на нейромережах та машинному навчанні, генеруючи розширені, зв'язні та логічні відповіді, при цьому враховуючи вивчені зразки мовлення. ChatGPT допомагає викладачам аналізувати відповіді здобувачів, їхні запитання та інші взаємодії, щоб зрозуміти їхні потреби та вподобання. Також викладачі використовують чат-бот для коригування граматики, структури речень, вживання слів та вдосконалення текстів, які складають здобувачі. При цьому ChatGPT надає доступ до багатьох типових фраз та слів відповідно до рівня володіння мови. Аналізуючи отриману інформацію, викладачі можуть надавати здобувачам індивідуально підібрані матеріали, завдання, тести та рекомендації, які відповідають їхнім цілям та рівню володіння мови. ChatGPT зберігає усі дані здобувачів і дозволяє прослідкувати їх прогрес протягом певного періоду вивчення мови.

2) Powered Tools For English Teachers (Twee) - онлайн-платформа для допомоги викладачам під час навчання іноземної мови, яка не тільки сприяє створенню завдань, діалогів, рольових ігор, вікторин, тестів, різних кейсів для занять, а й заощаджує час та енергію викладачів. Також до функціоналу входить складання запитань до будь-якого відео на YouTube за кілька секунд, написання есе, листів та різних текстів, швидке створення запитань з варіантами відповідей, призначення домашніх завдань, закріплення раніше вивченого матеріалу за допомогою цілеспрямованих перевірок. Twee використовує вдосконалену обробку природної мови для створення змісту, адаптованого до потреб здобувачів та пропонує широкий вибір типів діяльності (читання, письмо, аудіювання, говоріння, лексика, граматики).

3) TTSMaker підтримує широкий спектр мов (англійська, німецька, італійська, французька та інші) і стилів голосу. Також є безкоштовним інструментом саме для читання різних аудіо-книг та текстів, дозволяючи зробити швидке перевтілення тексту на мовлення. Викладач має можливість отримати синтез мовлення для потреб у навчанні іноземній мові. TTSMaker дозволяє також створювати аудіофайли з текстом, які можна використовувати на заняттях з іноземної мови, що є корисним для аудіоілюстрації текстів, аудіопрезентацій або навіть аудіоуроків. Варто зазначити, що TTSMaker може бути корисним інструментом для створення аудіофайлів з навчальним матеріалом для здобувачів з особливими потребами, які мають проблеми з читанням або сприйняттям тексту. Загалом, система може допомогти викладачам іноземної мови створювати цікаві та інноваційні навчальні матеріали, які підвищують ефективність навчання та активне залучення здобувачів.

4) Bing - веб-пошукова система, яка є корисним інструментом для отримання інформації та прийняття обґрунтованих рішень. Вона надає можливість шукати інформацію в Інтернеті за допомогою пошукової системи Bing, а також використовувати інші функції, такі як карти, новини, зображення

тощо, для додаткового аналізу та отримання різноманітних перспектив на певне питання чи тему пов'язану з вивченням іноземних мов. Bing має вбудовану функцію перекладу, яка дозволяє перекладати тексти з однієї мови на іншу. Таку систему використовують для пошуку аудіо- та відеоматеріалів мовою, яка вивчається. При цьому Bing інтегрується з іншими продуктами Microsoft, такими як Microsoft Edge, Cortana, Windows і деякими мобільними додатками, забезпечуючи користувачам зручний доступ до пошуку та інформації через різні платформи.

5) The Teacher Toolkit - ресурс для викладачів, який дозволяє їм отримувати доступ до різноманітних інструментів, матеріалів та ідей, призначених для покращення якості вивчення іноземних мов та освітнього процесу загалом. На цьому ресурсі викладачі можуть знайти поради щодо підбору матеріалів для здобувачів з різними рівнями володіння іноземною мовою, веб-прикладі, інтерактивні інструменти. А також викладачі мають можливість обмінюватися досвідом на форумах та у спільнотах на сайтах. Зазначена платформа надає доступ до актуальних статей та досліджень у галузі вивчення іноземних мов, а отже, є спеціальним набором інструментів для вдосконалення педагогічної майстерності викладачів.

Одним з ключових аспектів цього набору інструментів є їх різноманітність, що дозволяє викладачам іноземної мови підібрати ті, які найбільше відповідають їхнім потребам, стилю навчання, а також врахувати рівні володіння мовою здобувачів та їх побажання. Кожен інструмент не тільки створює ефективне середовище для вивчення мови, а й підвищує мотивацію здобувачів, сприяючи їхньому успіху.

Дослідивши наукові праці вчених, можна виокремити ряд таких переваг інтеграції ШІ у вивчення іноземної мови:

- Розпізнавання та корекція вимови здобувачів. Комплекс систем (ASR, фонетичний аналіз, зіставлення зі стандартами тощо), заснований на ШІ, досконало аналізує вимову здобувачів, їх мовлення, рівень володіння мовою, ідентифікують помилки та надають персоналізовані рекомендації для покращення і вдосконалення мовленнєвих навичок. Як приклад можна навести те, що вони можуть включати в себе завдання з вимови, інтерактивні тренування та навіть присутність віртуальних асистентів, які можуть надавати зворотній зв'язок та коригувати вимову здобувачів у режимі реального часу. Крім того, це сприятиме підвищенню впевненості здобувача під час спілкування англійською мовою.

- Технологія індивідуалізації навчання іноземним мовам за допомогою ШІ. Такий підхід дозволяє моделювати індивідуальні траєкторії засвоєння знань, враховуючи персональні особливості здобувача в динамічній моделі його характеристик.

- Самостійне вивчення іноземної мови за допомогою ШІ. Це дозволяє здобувачам вчитися у комфортному їм темпі, обирати матеріали, кейси та завдання, що відповідають їхнім індивідуальним потребам і цілям.

- **Доступність використання.** Смартфони та планшети є чудовим прикладом, адже вони використовують ШІ для великої кількості завдань, включаючи розпізнавання мови, світлин, людей на цих світлинах, а також рекомендації засновані на особистих вподобаннях та звичках користувача.

- **Швидкість оброблення інформації.** ШІ може виконувати повторювані завдання швидше і ефективніше, ніж люди. Оскільки комп'ютери можуть обробляти великі обсяги даних і виконувати складні обчислення миттєво, вони ідеально підходять для завдань, вправ та кейсів з іноземної мови.

- **Інтервальне навчання.** Завдяки цьому здійснюється поетапне закріплення необхідного матеріалу для вивчення або вдосконалення іноземної мови за допомогою ШІ.

- **Незалежне оцінювання знань та рівнів володіння мовою здобувачів.** Зазначений підхід дозволяє не тільки здійснити контроль знань (прокторінгові системи), автоматизовану перевірку, оцінку індивідуально, а й сприяє усуненню списування та підтримці академічної доброчесності відповідно. В цілому, прокторінгові системи допомагають забезпечити чесність та об'єктивність процесу тестування, збільшуючи надійність оцінки навчальних досягнень здобувачів.

- **Глобальне навчання іноземної мови.** ШІ відкриває великі можливості для такого навчання через мультикультурне навчання та міжнародну співпрацю.

Не зважаючи на значну кількість переваг, можна виділити такі виклики щодо інтеграції ШІ в процесі вивчення іноземної мови здобувачами:

- **Етичний аспект.** Варто розуміти, що конфіденційність даних здобувачів є основою і повинна забезпечуватися шифруванням даних, їх анонімізацією, мати обмеженість доступу до даних та прозорість і згоду користувачів.

- **Адаптація до рівнів володіння іноземною мовою.** Варто враховувати не лише запити здобувачів, а також їх рівень володіння іноземною мовою, тому має бути розмежування рівнів (згідно з міжнародними стандартами CEFR) з персоналізованими програмами та моніторингом прогресу.

- **Взаємодія традиційних та інноваційних методів викладання.** Для ефективної інтеграції цих методів варто додатково працювати над навчанням і підтримкою інструкторів, створенням інтерактивних уроків та підтримкою індивідуального навчання.

- **Затратність освітнього процесу.** Постійне оновлення та підтримка передбачає високу вартість обслуговування ШІ.

Також серед недоліків можна розглядати надмірне використання ШІ під час вивчення іноземних мов, що може призвести до негативних наслідків для здоров'я здобувачів, які проявляються у вигляді зниження когнітивних здібностей (виникнення втрати мотивації використовувати власний розум та

аналітичні здібності для розв'язання кейсів), емоційної залежності, втрати реальних взаємодій (при перенесенні навчального процесу виключно в онлайн середовище з використанням ШІ, може зменшитися спілкування та співпраця між здобувачами та викладачами), погіршення загального самопочуття та стану здоров'я (довготривале використання електронних пристроїв, включаючи системи ШІ, може призвести до погіршення зору та інших проблем).

Під час дослідження виявлено необхідність збалансовано поєднувати використання ШІ з традиційними методами навчання іноземних мов, розраховувати час, кількість інтеграцій та при цьому враховувати потенційні ризики для здоров'я та розвитку здобувачів.

Організація педагогічного процесу з урахуванням умов інноваційного середовища може суттєво збільшити інтерес здобувачів освіти до вивчення іноземної мови та стимулювати їхню креативність. Для виявлення актуальності та доцільності використання викладачами ШІ під час навчання іноземній мові було сформовано фокус-групу з 150 респондентів (здобувачів Національного університету харчових технологій) вікової категорії 18-23 років спеціальності 073 «Менеджмент», освітньо-професійних програм «Менеджмент» та «Менеджмент персоналу» та розроблено відповідне анкетування для одержання інформації з подальшим коригуванням дій в подальшій професійній діяльності. Збір необхідної інформації було проведено через форму електронних анкет, а також через чат-боти з імітацією бесіди. За даними опитування, 87 % здобувачів вважають впровадження ШІ в освітній процес навчання іноземній мові доцільним, виділяючи віртуальних помічників (чат-ботів) та розумні кампуси. В свою чергу діалоговий інтерфейс чат-ботів дає можливість здобувачам висловлювати свої думки та відчуття безпосередньо, що може бути використано для аналізу та коригування дій. Наприклад, використання електронної пошти для надсилання анкет або запитань здобувачам може дозволити здійснювати збір даних щодо їхньої академічної діяльності, браку навчальних матеріалів, побажань у вивченні лексичного матеріалу, формування кейсів завдань. Відправка SMS-повідомлень, повідомлень у Telegram, Viber із запитаннями чи анкетами також може бути швидким і зручним способом отримання відгуків від здобувачів та зворотнього зв'язку. Все це дозволяє ефективно використовувати цю інформацію для оцінки результатів навчання, вдосконалення освітнього процесу вивчення іноземних мов. Здобувачі зазначають, що проводять більшу частину свого часу саме в месенджерах, тому інформація з цих джерел сприймається ними нативно. Також здобувачі зауважують, що використання голосових повідомлень та консультацій від викладачів замість роздаткових матеріалів може зробити процес навчання більш доступним та особистісним для них. Як результат це може знизити потребу у внутрішній постійній підтримці з боку викладача та посприяти отриманню академічного досвіду.

Щодо питань, пов'язаних з визначенням рівня вмотивованості вивчення англійської мови, велика кількість здобувачів (70 осіб), що становить 46%, має потреби у підвищенні рівня мови до B2 та вдосконаленні вже набутих навичок.

Важливо зауважити, що в умовах тривалої пандемії та воєнного стану часто виникає необхідність у використанні онлайн навчання як єдиноможливої форми здобуття освіти. Також ці умови можуть призводити до емоційного напруження та стресових ситуацій, що безперечно веде до зниження мотивації здобувачів до вивчення англійської мови. Тому важливо адаптуватися та впроваджувати нові методи навчання для забезпечення безперервності та ефективності освітнього процесу.

При цьому 65 % здобувачів задоволені наявною можливістю займатися онлайн, використовуючи інтерактивні методи в інтеграції з ШІ, а також виконуючи кейси завдань на дистанційній платформі Moodle в зручний для них час.

47 % здобувачів відзначили позитивні переваги індивідуалізованого навчання, завдяки якому отримують всі необхідні навчальні матеріали, які найбільше відповідають їхнім потребам та рівню знань. Інші 53% зазначили, що не можуть оцінити позитивно чи негативно дану методику.

64 % здобувачів Національного університету харчових технологій зізналися, що використовують під час підготовки до занять чат-бот Duolingo. На думку здобувачів цей інструмент підвищує їх мотивацію, персоналізує завдання, кейси, матеріали, адаптуючи їх до сильних і слабких сторін, а також призначений для будь-яких рівнів володіння мови. При цьому основним недоліком даного чат-боту є неможливість імітації «природнього» діалогу.

Серед пропозицій щодо впровадження інноваційного інструментарію для покращення рівня володіння іноземною мовою здобувачі виявили зацікавленість у використуванні чат-боту ChatGPT, адже він дозволить генерувати різні тексти з використанням шаблонів та особливостей тексту саме під час адаптованого персоналізованого навчання. На нашу думку, така пропозиція може вважатися доцільною, оскільки для її впровадження не потрібна спеціальна підготовка з ІТ.

Також здобувачами було запропоновано використання «speaking robots» (інтерактивних голосових роботів) для вивчення іноземних мов, які використовують технологію розпізнавання голосу, синтезу мовлення та обробки природної мови для взаємодії з користувачами у режимі реального часу. Інтерактивні голосові роботи є неодмінною складовою інтелектуальних персональних помічників та представляють новаторський та цікавий напрямок використання штучного інтелекту в освітньому процесі. Це можуть бути програми або веб-сервіси, які сприяють вдосконаленню усного мовлення шляхом імітації реальних розмов, що є корисним доповненням до традиційних методів.

Слід зауважити, що питання важливості безпеки використання штучного інтелекту в освітньому процесі є надзвичайно вагомим, адже застосування ШІ

може здатися привабливим і водночас корисним, але існує необхідність пильно стежити за потенційними ризиками і забезпечувати відповідні заходи безпеки.

Висновки. Використання штучного інтелекту (ШІ) в освітній галузі, зокрема у навчанні іноземних мов у закладах вищої освіти, насправді має великий потенціал і вже отримало широке визнання як в Україні, так і за кордоном завдяки здатності покращувати якість навчання та залучати здобувачів освіти до активної участі в освітньому процесі.

Теоретичне дослідження явища штучного інтелекту та проведене опитування здобувачів вищої освіти дає підстави стверджувати, що застосування інструментарію ШІ у навчанні іноземної мови є актуальним і доцільним адже ці технології допомагають зробити навчання більш доступним, цікавим та ефективним, а також сприяють розвитку комунікативних навичок здобувачів. До того ж, адаптивність інструментів ШІ дозволяє персоналізувати навчальний процес, враховуючи індивідуальні потреби та рівень знань кожного здобувача, що в свою чергу сприяє більш ефективному засвоєнню матеріалу та підвищує мотивацію до навчання.

Загалом, це дослідження створює основу для подальших обґрунтувань і впроваджень інноваційних методик навчання з використанням штучного інтелекту в закладах вищої освіти. Проте певні аспекти все ж потребують більш детального вивчення. Зокрема, увагу варто зосередити на таких питаннях як, розширення можливостей ефективного використання різновидів ШІ як інструментів викладання англійської мови у ЗВО та перспективи застосування ШІ з врахуванням специфічних умов навчання. Наступні дослідження будуть спрямовані в даних напрямках, оскільки вивчення результатів таких досліджень дозволить вдосконалити методику використання ШІ та забезпечити їхнє широкомасштабне впровадження у навчальні програми.

Література:

1. Брутман А. Штучний інтелект на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти / А. Брутман, Т. Наумчук // Сучасні дослідження з іноземної філології. – 2023. – № 1(23). – С. 211-219.
2. Візнюк І. М. Використання штучного інтелекту в освіті / І. М. Візнюк, Н.М. Буглай, Л.А. Куцак, А.С. Поліщук, В.В. Киливник // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2021. – № 59. – С. 14-22.
3. Вікторова Л.В. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови / Л.В.Вікторова, А.Б.Кочарян, К.В. Мамчур, О.О. Коротун // Інновація педагогіка.– 2021. – № 32. – С. 166–173.
4. Зубенко О.В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови / О.В. Зубенко // Закарпатські філологічні студії. – 2023. – № 27. – С. 80-85.
5. Кадемія М. Використання штучного інтелекту у вивченні іноземної мови здобувачами освіти / М. Кадемія, І. Візнюк, А. Поліщук, С. Долинний // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2022. – № 63. – С. 153-163.

6. Калько, Р. М. Теоретичні та практичні засади використання методів штучного інтелекту при вивченні іноземних мов у ЗВО / Р.М. Калько, Г.Г. Декусар, К.Д. Лагун // Наукові записки. Серія: Філологічні науки. – 2024. – №208. – С. 181–187.

7. Лубко Д. В. Напрямки використання інтелектуальних систем в освітньому процесі/ Лубко Д. В., Шаров С. В. // Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр. – 2021. – №3. – С. 305–310.

8. Піжук О.І. Штучний інтелект як один із ключових драйверів цифрової трансформації економіки / О.І. Піжук // Економіка, управління та адміністрування. – 2019. – №3. – С. 41–46.

9. Савченко А. С. Методи та системи штучного інтелекту: Навчальний посібник для студентів напряму підготовки 6.050101 «Комп'ютерні науки» / А.С. Савченко, О.О. Синельников. – К. : НАУ, 2017. – 190 с.

10. Шаров, С. В. Сучасний стан розвитку штучного інтелекту та напрямки його використання [Електронний ресурс] / С. В.Шаров // Українські студії в європейському контексті. – 2023. – № 6. – С. 136-144. – Режим доступу: http://obrii.org.ua/usec/storage/conference/zb_vol6_2023.pdf#page=137.

References:

1. Brutman, A. & Haumchuk, T. (2023). Shtuchny iintelegt na zaniattiakh z inozemnoi movy za profesiinym spriamuvanniam u zakladakh vyshchoi osvity [Artificial intelligence and «Foreign language for specific purposes» classes in higher education institutions]. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi filolohii – Current research on foreign philology, 1(23)*, 211-219 [in Ukrainian].

2. Vizniuk, I.M., Buhlai, N.M., Kutsak, L.A., Polishchuk, A.S. & Kylyvnyk, V.V. (2021). Vykorystannia shtuchnoho intelektu v osviti [Use of artificial intelligence in education]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problem – Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training: methodology, theory, experience, problems, 59*, 14-22 [in Ukrainian].

3. Viktorova, L.V., Kocharian, A.B, Mamchur, C.V. & Korotun, O.O. (2021). Zastosuvannia shtuchnoho intelektu ta chat-botiv pid chas vyvchennia inozemnoi movy [Artificial intelligence and chatterbots application in foreign language learning]. *Innovatsina pedahohika – Innovative Pedagogy, 32*, 166–173 [in Ukrainian].

4. Zubenko, O.V. (2023). Shtuchnyi intelekt i vyvchennia inozemnoi movy [Artificial intelligence and learning a foreign language]. *Zakarpatski filolohichni studii –Transcarpathian Philological Studies, 27*, 80-85 [in Ukrainian].

5. Kademiia, M., Vizniuk, A., Polishchuk, A. & Dolynnyi, S. (2022). Vykorystannia shtuchnoho intelektu u vyvchenni inozemnoi movy zdobuvachamy osvity [Use of artificial intelligence in foreign language studies by degree candidates]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problem – Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training: methodology, theory, experience, problems, 63*, 153-163[in Ukrainian].

6. Kalko, R.M., Dekusar, G.G. & Lahun, K.D. (2024). Teoretychni ta praktychni zasady vykorystannia metodiv shtuchnoho intelektu pry vyvchenni inozemnykh mov u ZVO [Theoretical and practical principles of using artificial intelligence methods in learning foreign languages in higher education institutions]. *Naukovi zapysky. Serii: Filolohichni nauky – Research Bulletin. Series: Philological Sciences, 208*, 181–187[in Ukrainian].

7. Lubko, D.V. & Sharov, S.V. (2021). Napriamky vykorystannia intelektualnykh system v osvitnomu protsesi [Directions of using intelligent systems in the educational process]. *Ukrainski studii v yevropeiskomu konteksti: zb. nauk. pr. – Ukrainian studies in the European context: coll. of science ave, 3*, 305–310 [in Ukrainian].

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 5(39) 2024

8. Pizhuk, O.I. (2019). Shtuchnyi intelekt yak odyn iz kliuchovykh draiveriv tsyfrovoi transformatsii ekonomiky [Artificial intelligence as one of the key drivers of the digital transformation of the economy]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, Management and Administration*, 3, 41–46 [in Ukrainian].

9. Savchenko, A.S., & Synelnikov, O.O. (2017). *Metody ta systemy shtuchnoho intelektu: Navchalnyi posibnyk dlia studentiv napriamu pidhotovky 6.050101 «Kompiuterni nauky» [Methods and systems of artificial intelligence: Study guide for students of training program 6.050101 «Computer Science»]*. K.: NAU [in Ukrainian].

10. Sharov, S.V. (2023). Suchasnyi stan rozvytku shtuchnoho intelektu ta napriamky yoho vykorystannia [The current state of artificial intelligence development and directions of its use]. *Ukrainski studii v yevropeiskomu konteksti – Ukrainian studies in the European context*, 6, 136-144. Retrieved from http://obrii.org.ua/usec/storage/conference/zb_vol6_2023.pdf#page=137 [in Ukrainian].